

F. L.-Né Első Férjével

Első férjemmel, Lajossal [(Pécs, 1912 -- Pécs, 1946)], 1941-ben.

1941. február másodikán mentem hozzá az első férjemhez, aki orvos volt, és nem zsidó. Az esküvőnk nagyon csendes volt, mert az apám állapota akkor már nagyon súlyos volt, és ezt megmondták nekem is.

Budapesten volt az esküvő. Dokumentumszerű, amit mondok. Az esküvőnk napján, ami február másodikán volt, hozták be azt a törvényt, hogy árja nem házasodhat össze zsidóval [Az erről rendelkező, ún. harmadik zsidótörvényt 1944 augusztusában léptették hatályba. Valószínű azonban, hogy már korábban is megpróbálták lebeszélni a házasságról azokat, akik zsidó származású emberrel kívántak házasságot kötni. Lásd még: zsidótörvények Magyarországon. -- A szerk.]. Mi nem is tudtunk erről. Beküldtek bennünket egy terembe, mi azt hittük, jön az anyakönyvvezető, helyette jött egy nagyon marcona pasas, aki rá akarta beszélni a férjemet, hogy "Vegyen el e helyett a ronda zsidó lány helyett egy tisztességes árja lányt. Van belőle elég". Hát én ezt rövidre fogtam, nem ennyit, hanem egy fél órát beszélt. Mondta a férjem, hogy "Mindazok ellenére, amit ön itt állít, ragaszkodom ahhoz, hogy a házasságot megkössük. Szíveskedjen aláírni ezt a nyilatkozatot!". A pasas nem tehetett mást, aláírta, és innen mentünk az első kerületi anyakönyvi hivatalba, és ott megkötöttük a házasságot.

Csak a tanúk voltak. Ez az én kívánságom volt, hogy csak a tanúk legyenek ott. Az édesapám beteg volt, akkor még élt, az édesanyám azt sem tudta, mit csináljon előbb, és mivel foglalkozzon, és kivel foglalkozzon. A bátyám munkaszolgálatban volt. Ilyen körülmények között az ember nem rendez -- különben sem szeretem -- lagzit. Ez két ember dolga. Se papra, se senki másra nekünk nem volt szükségünk.

Egyszer egy éjszaka váratlan zaj hangzott. Nem tudtuk, honnan jön. Már pirkadt. Pizsamára kabátot vettünk, és a teljesen néptelen utcákon az Alagút felé rohantunk, mert onnan jött valahonnan a zaj. A Clark Ádám téren már tisztán láttuk és hallottuk, hogy gépek zaja hallatszik a

Duna felől. Mire a korláthoz értünk, a látvány megdöbbentő volt. Mentek a német tankok Jugoszlávia felé [A Wehrmacht április 2-án kezdte meg Magyarország területén a Jugoszlávia elleni felvonulást, és a német (valamint olasz és bolgár) csapatok 1941. április 6-án támadták meg Jugoszláviát. -- A szerk.]. Elkezdődött Magyarország számára is a második világháború.

1941. november tizenkilencedikén nyolc hónapra született a kislányom, a kisfiam 1943. május harmincadikán.

Az a pár év, amit együtt éltünk, nagyon boldog volt, de nagyon rövid. A családját nem is nagyon ismertem. Ősi pécsiek voltak, amire rendkívül büszkék is voltak, és ez a büszkeség engem távol tartott tőlük. Ő jól megvolt a családjával egy bizonyos távolságban. Így aztán nem került sor soha semmiféle atrocitásra. Volt a családnak egy olyan ága, amelyikkel nem szívesen érintkeztem, és volt a családnak olyan ága, akik örök hálára köteleztek, mert megmentették a fiam életét. Amikor egyedül maradtam, a gyereket akkor is nagyon szerették. És ezen keresztül engem is úgy-ahogy elfogadtak.

Rövid együttlétünk alatt nehezen megélhető dolgok történtek velünk egyik napról a másikra, mondjuk, 1944-től 1946-ig, ameddig meg nem halt. Úgy egymásra halmozódtak az események, hogy még föl sem tudtam emelni a fejemet az egyikből, jött a másik.

1946 végén, harmincöt évesen egy hirtelen infarktus vitte el. Miután egy olyan régi, nagy családból származott, mint az Orlay-Mattyasovszkyék és a pezsgős Litke, kriptájuk volt a temetőben, oda van eltemetve, Pécssett.